

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**Серія:
Педагогічні науки**

Випуск 147

Кіровоград – 2016

ББК 81.2(3)
Н 34
УДК 378

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 147. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – 348 с.

ISBN 978–7406–57–8

Рецензенти: **Марушкевич А.А.**, доктор педагогічних наук, професор;
Хомич Л.О., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Відповідальний секретар:

Грозан С. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач КДПУ ім. В. Винниченка.

Редакційна колегія:

Калініченко Н. А. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Клім-Клімашевська А. – доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща.

Кротерс Г. – доктор філософії, професор Белфастського університету Її Величності, Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.

Кушнір В. А. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Радул В. В. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Радул О. С. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Рангелова Е. – доктор педагогічних наук, професор, голова Міжнародної асоціації професорів слов'янських країн, Республіка Болгарія.

Растрігіна А. М. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Садовий М. І. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Ткаченко О. М. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Шандрук С. І. – доктор педагогічних наук, професор КДПУ ім. В. Винниченка.

Друкується за рішенням вченої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (*протокол № 10 від 25.04.2016 року*)

Статті подано в авторській редакції

© Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2016

Компьютерные математические игры

Выводы. Главная задача программ – научить детей логически мыслить и решать некоторые проблемы в области математики. Математические компьютерные программы – это наборы многих мини-игр и задач, при выполнении которых дети повышают свои навыки, такие как классификация и упорядочения объектов согласно конкретным чертам, счет в пределах 20. Не без значения также устные поручения – ребенок учится таким образом понимать и выполнять соответственные упражнения. Дети могут проверять свои способности в десятках загадок, рифмовок или головоломок. Многие разнообразные игры и задачи эффективно тренируют реакцию, навыки логичного мышления и наблюдательность ребенка, а также развивают креативность в широком смысле [3].

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Badura-Strzelczyk G. (2008), Pomóż mi policzyć to samemu. Matematyka w ujęciu Marii Montessori od lat trzech do klasy trzeciej, Opole: Nowik Sp.J., 2008.
2. Bilewicz-Kuźnia B. (2014), Dar Zabawy. Metodyka i propozycje zajęć z dziećmi według założeń pedagogicznych Froebela, Lublin: Froebel.pl Sp. z o.o.
3. Burgerová J. (2001), Internet vo výučbe a štýly učenia, Prešov: Kušnir.
4. Doman G., Doman J. (2006), How To Teach Your Baby Math, New York: Square One Publishers.
5. Gruszczyk-Kolczyńska E. (1994), Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki, Warszawa: WSiP.
6. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., Dobosz K. (1996), Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier? Warszawa: WSiP.
7. Jagiełło E. (2011), Matematická edukácia prostredníctvom hier a zábav, in: M. Podhájecká, M. Miňová (ed.), Hra v predprimárnej edukácii, Prešov: Prešovska univerzita v Prešove.
8. Osza U. (2005), Zaburzenia rozwoju umiejętności arytmetycznych. Problem diagnozy i terapii, Kraków: Impuls.
9. Pisarski M. (1992), Matematyka dla naszych dzieci. Gry i zabawy rozwijające uzdolnienia matematyczne, Warszawa: ECERI.
10. Schubert E. (2013), Matematyka w szkołach waldorfskich, Kraków: Impuls.
11. Semenowicz H. (1966), Nowoczesna szkoła francuska technik Freineta, Warszawa: NK.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ:

Анна Клим-Климашевска – доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой дидактики на факультете гуманитарных наук Естественно-гуманитарного университета в г. Седльце, Республика Польша.
Научные интересы: дошкольная педагогика.

УДК 378:7]:37.013

НЕПЕРЕРВНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА У ФОРМУВАННІ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ

Ольга ОЛЕКСЮК (Київ)

Постановка проблеми. У сучасних умовах розбудови української держави, глибоких і динамічних перетворень у всіх сферах суспільства, швидкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, різкої зміни соціальних орієнтирів, ідеалів і переоцінки цінностей здійснюється й реформування системи неперервної мистецької освіти. Головними особливостями неперервної освіти є гуманізм, демократизація, випереджальний характер змісту, гнучкість і різноманітність засобів, організаційних форм, відкритість до самовдосконалення та розвитку. Пріоритетними стають методи перетворення дійсності, оволодіння засобами і методами самоосвіти.

У процесі переходу від минулого до майбутнього, неперервна освіта як «геперішнє» має забезпечувати особистості оволодіння фундаментальним ядром знань та вмінь навчатися. Володіючи ними, особистість самостійно може обирати види, темпи і терміни навчання, індивідуалізувати свій процес освіти.

Таким чином, основна місія неперервної освіти є забезпечення умов самовизначення в житті і професії, самореалізація особистості впродовж усього життя.

Мета статті: на основі цілісного наукового аналізу обґрунтувати теоретичні й методичні засади реалізації духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою формування духовного потенціалу особистості займалися Г. Падалка, О. Олексюк, О. Ростовський, О. Рудницька, Н. Яковлева та ін.

Виклад основного матеріалу. Реалізація головної місії неперервної освіти – забезпечення умов самореалізації особистості «упродовж усього життя» – передбачає оволодіння учнями здібностей для вирішення задач та проблем свого життя, практичної та професійної діяльності на основі знання. Тому шлях до розуміння «одиноці» чи «ланки» розвитку учня в системі неперервної освіти полягає не стільки в змісті, стільки в метазмісті, який є міжпредметним, надпредметним та

інваріантний відносно змісту конкретної предметної галузі освіти та діяльності.

Отже, як інваріант неперервної мистецької освіти може виступати інтегральна сукупність трьох видів досвіду: когнітивного (теоретичного), соціального і рефлексивного. Структури цих видів досвіду залишаються незмінними в системі неперервної мистецької освіти та є основою розвитку загальної здібності людини знаходити вирішення проблеми на основі знання, тобто компетенції [1].

Описана сукупність трьох видів досвіду є конкретизацією поняття «мистецька компетентність».

Метою кожного ступеня «кінцевої» освіти є «озброєння» учнів загальними та/або професійними знаннями на все життя. При цьому актуальне завдання забезпечення наступності змісту освітніх програм на різних рівнях системи. Що може виступити «одиноцею» чи «ланкою» розвитку учня в системі неперервної освіти?

Такою «одиноцею» чи «ланкою» розвитку учня на всіх рівнях неперервної освіти може стати деякий інваріант, тобто якість особистості, яка зберігає свої сутнісні риси під час руху структурою та рівнями системи неперервної освіти, а також дозволяє розвиватися учням як суб'єктам діяльності, будь то дошкільник, школяр, студент чи працівник.

Згідно з А. Вербицьким [1, с. 9], поняття «інваріант» визначається як щось незмінне при зміні тих чи інших умов, в яких воно подане, та являє собою систему стійких зв'язків між компонентами того чи іншого об'єкту, яка не змінюється у ході різноманітних його перетворень та володіє сукупністю основних ознак усіх конкретних реалізацій об'єкта (варіантів). Інваріант – найбільш глибока, загальна властивість об'єкта.

Простий та очевидний приклад інваріанту – здатність до цілепокладання, яка може бути сформованою та розвиватися в процесі засвоєння змісту будь-яких навчальних предметів та практичної діяльності. Відповідно, інваріант як результат процесу неперервної освіти на кожному її рівні представляє собою систему стійких функціональних зв'язків між його структурними компонентами, яка володіє сукупністю основних при знаків його конкретної реалізації в різних видах навчальної та професійної діяльності людини на різних етапах їх формування та здійснення. Наявність такого інваріанту, що збагачується на кожному рівні та в різних формах системи неперервної освіти, може слугувати реальним фактором перетворення наступності загальнокультурного та професійного збільшення потенціалу особистості людини в процесі його неперервної освіти.

Система неперервної освіти сьогодні представлена в інституціоналізованих (формальна

освіта) і неінституціоналізованих (неформальна та інформальна освіта) формах, які системно забезпечують професійне становлення особистості у мистецькій сфері. Головним результатом процесу реалізації духовного потенціалу особистості в системі неперервної мистецької освіти є гармонійно сформована особистість учителя музичного мистецтва, здатного відповідати творчим, культурно-мистецьким вимогам суспільства, упроваджувати соціально значущі ініціативи та інноваційні нововведення, мобільно реагувати на соціальні запити.

Уходження України в інформаційне суспільство ускладнюється низкою невирішених освітніх проблем, на що звертає увагу всевітня доповідь з моніторингу освіти для всіх, підготовлена на замовлення ЮНЕСКО. Виходу з кризи сприяє впровадження в практику концепції неперервної освіти, яка отримала статус центральної в епоху глобалізації. На сучасному етапі неперервна освіта виконує важливі економічні, соціальні та особистісні функції й розвивається в умовах суспільно-політичної нестабільності.

Перехід національних освітніх систем на нову модель освіти є наслідком інтеграційних процесів, інтенсивних взаємодій між державами в різних сферах суспільного життя. Найперспективнішими серед шляхів глобалізації освіти є створення освітньої системи, яка характеризується такими особливостями:

- виходом за межі формальної шкільної освіти;
- форматування освітніх функцій із школи на різні соціальні інститути;
- використанням сучасних інформаційних технологій;
- становленням ринкових механізмів;
- відкритістю, гнучкістю, індивідуальним і творчим підходом до освіти людини упродовж життя [3, с. 102-104].

На розвиток уявлень про нову модель системи неперервної освіти в інформаційному суспільстві вплинули погляди відомого японського соціолога І. Масуди [4, с. 29], який стверджує, що під впливом нових інформаційних технологій продовжуватиметься розвиток неформальної освіти, а також найважливіше місце в освітніх системах займе освіта упродовж усього життя.

Роль неперервної мистецької освіти зростає в контексті формування духовної культури, визнання нових духовних цінностей, життєвих настанов та стилів життя. Оновлене розуміння прийшло на зміну вузькому розумінню професійної підготовки і перепідготовки особистості як «кінцевої освіти».

Реалізація компетентнісного підходу у неперервній мистецькій освіті надає широкі

можливості для створення ефективної системи підготовки і підвищення кваліфікації музично-педагогічних працівників на основі поєднання національних здобутків світового значення й усталених європейських традицій шляхом формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики.

Пошук підходів до оновлення загальної парадигми та вибору оптимальних технологій відродження і розвитку духовної культури особистості та суспільства реально можливий передусім за умов забезпечення нових теоретико-методичних засад. Особливої значущості набуває спрямованість глобально-ціннісних, духовознавчих позицій сучасної педагогічної науки на зміцнення духовних сил підрастаючого покоління, які виконують стратегічну роль у процесі виживання людства.

Слід підкреслити, що формування нової освітньої парадигми відбувається сьогодні відповідно до загальної філософської та психологічної проблематики кризь призму як соціокультурного, так і антропологічного виміру. Це дає змогу з нових позицій осмислити сутність духовно-світоглядної свідомості та виробити підходи до її становлення під час навчально-виховного процесу. Стверджуючи ідею цілісності стосовно розуміння особистості, сучасна педагогічна наука виходить із загальнофілософського принципу внутрішнього взаємозв'язку і взаємозумовленості процесів і явищ навколишнього світу.

Міру можливостей актуалізації духовної сутнісної сили в реальній цілеспрямованій діяльності встановлює *духовний потенціал особистості*. Він є відображенням міри втілення ідеї Краси у виразності форм та естетичної досконалості структури художнього матеріалу. Це пов'язано з ідеалами Добра та Істини у формі людських почуттів, а також концептуально-логічним баченням художньої картини світу [2, с. 25]. Отож, є підстави стверджувати, що *художнє світовідношення* – це особливий тип світовідношення особистості, в якому поєднуються основні типи її духовного потенціалу – пізнавальний, естетичний, моральний. Змістова структура духовного потенціалу мистецтва відтак і є своєрідним синтезом змісту духовного потенціалу особистості. Водночас реальне світовідношення особистості через мистецтво розгортається в ланцюгу «художня творчість – твір мистецтва – художнє сприйняття» і потребує духовно-практичної реалізації.

Неперервна мистецька освіта функціонує як синергія різноманітних технологій і форм переробки інформації на особистісне професійне знання шляхом нелінійного полілогу. Система неперервної освіти сьогодні представлена в

інституціоналізованих (формальна освіта) і неінституціоналізованих (неформальна та інформальна освіта) формах, які системно забезпечують професійне становлення особистості у мистецькій сфері.

Висновки. Таким чином, головним результатом процесу реалізації духовного потенціалу особистості в системі неперервної мистецької освіти є гармонійно сформована особистість учителя музичного мистецтва, здатного відповідати культурно-мистецьким вимогам суспільства, упроваджувати соціально значущі ініціативи та інноваційні нововведення; мобільно реагувати на соціальні запити. Реалізація компетентнісного підходу у неперервній мистецької освіти надає широкі можливості для створення ефективної системи підготовки і підвищення кваліфікації музично-педагогічних працівників на основі поєднання національних здобутків світового значення й усталених європейських традицій шляхом формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики. У процесі постійного вдосконалення такий фахівець зможе здійснювати професійну діяльність на засадах гуманізму, демократії, інноваційності, вільної конкуренції.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вербицький А.А. Контекстное образование: проблемы и перспективы // Педагогика. 2014. № 9. – С. 3–14
2. Олексюк О.М., Ткач М.М., Лісун Д.В. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті колект. монограф. / О.М. Олексюк М.М. Ткач Д.В. Лісун – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 164 с.
3. Яковлева Н.И. Система непрерывного образования как условие инновационного развития региона // Педагогика. 2015. № 6, с. 100–105
4. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Wash.: World Future Soc., 1983, p. 29–41.

BIBLIOGRAFIYA

1. Verbyts'kyu A.A. Kontekstnoe obrazovanye: problemy u perspektivy // Pedahohyka. 2014. – № 9, – s. 3–14
2. Oleksyuk O.M., Tkach M.M., Lisun D.V. Hermenevtychny pidkhd u vyshchy mystets'kiy osviti kolekt.

monohraf. / O.M. Oleksyuk M.M. Tkach D.V. Lisun – K.: Kyuiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2013. – 164 s.

3. Yakovleva N.Y. Sistema nepreryvnoho obrazovanyya kak uslovyie ynnovatsyonnoho razvytyya rehyona // Pedahohyka. 2015. – № 6. – S. 100–105
4. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Wash.: World Future Soc., 1983, p. 29–41.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олексюк Ольга Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Наукові інтереси: розвиток духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.

УДК 81'243-057.87

ПРОБЛЕМИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Наталія ПАЗЮРА (Київ)

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України критично важливим є розвиток міжкультурних зв'язків з європейськими державами для тісного співробітництва в економічній і політичній сферах. Тому, необхідною якістю сучасного фахівця стає здатність до здійснення професійного спілкування іноземною мовою, яке не може бути ефективним без знання правил і норм кроскультурної комунікації.

Іншомовна професійна підготовка передбачає виховання здатності до кроскультурної комунікації в області майбутньої професійної діяльності. Як зазначає О. Юдіна, підвищуючи іншомовну міжкультурну компетентність, ми підвищуємо і професійну компетентність. Саме тому вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах набуває культурологічного сенсу, оскільки майбутній фахівець нового типу, який володіє іноземною мовою, часто має здійснювати професійну діяльність на міжнародному рівні, пристосовуватись до нового засобу спілкування, пізнавати іншу культуру та осмислювати власні етнокультурні першоджерела, швидко адаптуючись у полікультурному просторі та виявляючи толерантне ставлення до чужої мови та культури [2, с. 35].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з процесом навчання іноземної мови, завжди привертали до себе пильну увагу вітчизняних та зарубіжних вчених і викладачів, які наголошували на значенні компетентності: Н. Хомський, Р. Уайт, Дж. Равен, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Кунціна,

Г. Білицька, Л. Берестова, В. Байденко, А. Хуторський, М. Гришанова, Г. Балл, І. Бех, С. Гончаренко, Г. Дегтярьова, О. Кочубей, В. Кремень, І. Войнар та ін. Значний внесок у дослідження процесу навчання іноземних мов здійснили у філологічному напрямку С. Тер-Мінасова, О. Леонтович, Н. Трошина, в етнопсихології – А. Стефаненко, Н. Лебедева, В. Садохін, В. Крисько. Однак, для забезпечення ефективності процесу формування кроскультурної компетентності корисним буде звернення до досвіду інших країн з цього питання, що залишається дослідженим недостатньо.

Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду здійснення іншомовної підготовки студентів у контексті крос-культурної комунікації в країнах, в яких англійська мова викладається як друга іноземна, виявлення впливу культурологічного аспекту на вмотивованість учня до навчання, та , особливостей формування комунікативної компетенції в різних країнах.

Виклад основного матеріалу. В багатьох країнах світу відбуваються безпрецедентні освітні реформи, спрямовані на підвищення ефективності вивчення мов, і особливо англійської як міжнародної, без знання якої фахівець не вважається конкурентоспроможним на ринках праці. Останніми роками Міністерствами освіти активно презентуються Національні білінгвальні програми для забезпечення громадян можливістю оволодіти двома іноземними мовами (англійська та рідна), і таким чином, для посилення позиції країн на світовій політичній арені та транснаціональних ринках [3, с. 98].

Сьогодні все більше людей усвідомлюють важливість англійської мови у професійному та повсякденному житті. Англійська мова один з домінуючих мов світу, яка є рідною для населення в п'яти країнах (Австралія, Канада, Англія, Нова Зеландія, США), і які Б. Качру (B. Kachru) відносить до так званого «внутрішнього кола». Англійська – офіційна мова в багатьох інших країнах, в колишніх колоніях Великої Британії, які визначаються як «зовнішнє коло». Так як англійська мова використовується у країнах зовнішнього кола, разом з рідними мовами, її роль відрізняється від ролі у внутрішньому колі тому, що кожна країна має свої норми комунікації (Д. Кристал D. Crystal).

У більшості країн зовнішнього кола іншомовна підготовка відбувається в умовах полікультурності, і студенти використовують англійську для спеціальних цілей, в більшості, у формальній освіті, тому що основна частина комунікації відбувається на рідній мові поза межами навчальних закладів [6, с. 84]. У країнах де англійська мова – рідна, вона викладається неангломовним студентам-іммігрантам як додаткова для того, щоб вони мали змогу приймати участь у всіх сферах життя англомовної країни. Таким чином, ми можемо констатувати існування двох контрастуючих контекстів для навчання навичкам володіння англійською мовою: навчання англомовних студентів для вдосконалення загальноосвітніх знань та навичок, та навчання неангломовних студентів для їхньої подальшої соціалізації в англомовному середовищі. Єдиним для обох цих контекстів, хоча і контрастуючих, є проблема вирішення питань підвищення ефективності процесу оволодіння англійською мовою для успішного вивчення змісту інших дисциплін, особливо на рівні середньої школи [6, с. 85].

В проаналізованій нами літературі зазначається, що комунікативна компетенція – це загальна «конструкція», яка охоплює всі необхідні навички для здійснення ефективної комунікації з використанням вербальних та невербальних засобів. Л. Бачмен і А. Палмер (L. Bachman, A. Palmer) вважають, що вона розподіляється на організаційні та прагматичні знання. Організаційні знання – знання граматики на рівні слова та речення, текстуальні знання, які надають можливість спілкуватись та інтерпретувати слова співбесідника, та соціолінгвістичні знання, які дозволяють користувачам мови ефективно спілкуватись у соціокультурному контексті. У додаток до цих типів мови комунікативна компетенція також включає стратегічну компетенцію та психомоторні навички [3, с. 99].

В контексті навчання неангломовних студентів важливим, на наше переконання, є висвітлення значення культури та традиції їхньої

нації, які значно впливають на мотивацію студентів до вивчення іноземної мови. Мова та культура – це взаємопов'язані компоненти, які неможливо розглядати окремо [5, с. 7]. Як культуру неможливо відокремити від мови, так і мова проникає в усі аспекти життя народу, за допомогою якої його вибудовує, розуміє світ та передає знання від покоління до покоління. Мова формує певний народ як культурну групу, виокремлюючи її від інших [7, с. 127].

За думкою С. Григоришина, мова – один з головних чинників функціонування суспільства. Вона виконує в суспільстві безліч функцій: номінативну (здатність мови позначати і представляти світ речей і процесів), пізнавальну (участь у процесі пізнання), комунікативну (участь у процесі спілкування людей) тощо [1, с. 54].

Мова дозволяє ідентифікувати себе як члена певної соціальної групи, яка має власне бачення світу, дозволяє народу визнавати свій потенціал у теперішньому часі та бачити перспективи розвитку у майбутньому на основі минулого досвіду [7, с. 128]. П. Фрейре та Д. Мачедо (P. Freire, D. Macedo) вважають, що ці компоненти тісно пов'язані з економічними інтересами та ідеологією нації, яка спрямовується на заохочення бідних, непривілованих громадян та національних меншин у логіку національної єдності, домінуючу культурну традицію. Д. Наймс (D. Nymes) вважає, що поява та функціонування мови безпосередньо пов'язано із національними традиціями [7, с. 129].

Традиції та соціально-культурний контекст має значний вплив на відношення студентів до вивчення англійської мови у всьому світі. Якщо соціокультурне оточення сприяє розвитку конкуренції, воно формує позитивне відношення до навчання та виховує мотивацію до вивчення англійської мови. Тобто, позитивне відношення та мотивація до вивчення англійської мови обумовлена соціальним оточенням. Цікаво, що цей феномен існує в усіх країнах світу, а теоретичні дослідження свідчать про те, що конкурентне та сприяюче оточення значно підвищує мотивацію до навчання.

Крім того, дослідження свідчать, що на рівень володіння англійською мовою значно впливають диверсифіковані національні та соціокультурні чинники. Так, в Саудівській Аравії арабська мова вважається лінгвістичною, культурною та релігійною спадщиною суспільства. Водночас, англійська мова не розглядається більшістю населення як єдиний засіб для успішного життя, хоча відсутність навичок англомовної комунікації є однією з серйозних перешкод на шляху до вступу у вищі навчальні заклади країни. Причому, цікавим фактом є те, що мотивація до навчання